

РЕЦЕНЗІЯ

на монографію «Теоретико-методологічні засади та механізм реалізації фінансової політики в Україні» кандидата економічних наук **ВАНЬКОВИЧА ДАНИЛА ВОЛОДИМИРОВИЧА**

Глобальні тенденції розвитку світової фінансової системи та поглиблення міжнародної фінансової кооперації зумовлюють зростання інтересу до різноманітних проявів фінансових відносин, які визначають характер формування та реалізації фінансової політики національних держав. Фінансова нестабільність, що має місце у світовій економіці в останні роки, довела необхідність розроблення ефективних заходів, спрямованих на відновлення сталого економічного розвитку країн. Забезпечення останнього є неможливим за відсутності позитивної динаміки фінансового забезпечення, що, своєю чергою, потребує функціонування ефективного механізму реалізації фінансової політики держави. Необхідно відзначити, що проблемам теоретичного обґрунтування та прикладним аспектам формування фінансової політики, фінансового регулювання та фінансовим відносинам загалом присвячена значна кількість наукових праць. Однак відчутно бракує комплексних досліджень фінансової політики в Україні на основі глибокого обґрунтування її теоретико-методологічних засад та аналізу особливостей механізму реалізації в сучасних умовах. З огляду на це, очевидно є актуальність рецензованої роботи.

Монографія містить цікаві теоретичні та аналітичні розвідки, що спрямовані на поглиблення теоретико-методологічних основ формування фінансової політики, а також конструктивні практичні рекомендації щодо вдосконалення механізму її реалізації в Україні. При цьому отримані наукові результати достатньо аргументовані, ґрунтуються на опрацюванні та критичному осмисленні наукових результатів, викладених у працях вітчизняних і зарубіжних вчених, відповідній нормативно-правовій базі, значному обсязі статистичної та аналітичної інформації.

Основні результати наукової роботи послідовно та в логічному взаємозв'язку висвітлено в п'яти розділах монографії, що в цілому дозволило розкрити досліджувану проблему.

У першому розділі «Наукові основи дослідження фінансової політики» автор, узагальнивши сучасні теоретичні підходи, критично переосмислює економічний зміст поняття «фінансова політика». При цьому заслуговують на увагу виокремлені характерні ознаки останньої, зокрема забезпечувальна мета здійснення, розгляд фінансового механізму як інструменту політики, стратегічна орієнтація. Вагомим науковим результатом є обґрунтування фінансових конфліктів на основі дослідження фінансових відносин на базі теорії конфліктології. Специфічне бачення досліджуваної проблеми засвідчує і авторська позиція щодо виділення основних етапів здійснення фінансової політики в Україні.

У другому розділі «Системно-діяльнісна концепція реалізації фінансової політики» розкрито зміст фінансової політики як системи діяльності, з'ясовано сутність структурних компонентів фінансової політики з урахуванням визначених методологічних засад, виявлено взаємозв'язок фінансової політики й управління та охарактеризовано організаційно-управлінське забезпечення реалізації фінансової політики. Тут привертає увагу побудована автором піраміда потреб фінансової політики держави, а також обґрунтування підходів до концептуального розуміння поняття фінансової безпеки в сучасному інтегрованому світовому просторі.

У третьому розділі «Механізм реалізації фінансової політики в умовах глобалізаційних викликів» безумовним науковим здобутком є науково-методичні рекомендації з дослідження функціональності механізму реалізації фінансової політики на основі врахування необхідності координації грошово-кредитної та бюджетно-податкової політики. Автор оцінює ефективність та результативність бюджетної політики з позиції ефективного розподілу ресурсів, політичних пріоритетів уряду, ефективної діяльності органів державної влади з досягнення окреслених результатів. Важко не погодитись із визначеними автором пріоритетними напрямками трансформації податкової системи України, які цілком відповідають сучасним викликам та європейським вимогам.

Вагомим науковим результатом на цьому етапі є підходи до визначення межі державного перерозподілу, який здійснюється шляхом моделювання динамічних процесів з ефектом насичення. При цьому відзначається оригінальністю методика оцінки податкового навантаження, для чого цілком доречно використано інструментарій математичного аналізу.

У четвертому розділі роботи «Діагностика результативності фінансової політики в Україні» досліджено цілюву ефективність фінансової політики на окремих етапах розвитку фінансової системи України, виявлено проблеми її реалізації в Україні та з'ясовано доміанти вітчизняної фінансової політики на початку третього тисячоліття.

Автором обґрунтовано та успішно апробовано апарат кореляційно-регресійного моделювання для проведення аналізу взаємозв'язку видатків зведеного бюджету та зміни загальної факторної продуктивності, зростання якої є передумовою економічного та соціального успіху будь-якої країни. Заслуговують на увагу акценти на залежності ефективності фінансової політики не лише від правильного вибору цілей, але й від таких чинників, як часові лаги фіскальної та монетарної політики, асиметричність економічної інформації, мінливість економічних очікувань і неточність прогнозування, неоднозначність історичних аналогій.

Врешті у п'ятому розділі «Потенціал фінансового впливу на економічну динаміку» визначено можливості вдосконалення механізму реалізації фінансової політики та розкрито інноваційні імперативи фінансової політики України в умовах євроінтеграції.

Логічними та переконливими, зважаючи на останні тенденції, є аргументи про те, що основними імперативами соціально-економічного розвитку України на початку XXI століття, поряд з достатніми обсягами фінансових ресурсів та інноваціями, є соціальна спрямованість економіки із забезпеченням соціального партнерства, справедливий розподіл матеріальних благ, покращення якості життя населення. У контексті розроблення ефективного комплексу механізмів фінансового забезпечення соціальних виплат населенню визначено такі пріоритетні напрями: створення єдиної нормативної бази заходів соціальної підтримки; розроблення та реалізація відповідних концептуальних підходів та порядку соціальних виплат на основі добровільності, персоніфікації, запровадження жорсткого фінансового контролю соціальних виплат.

Заслуговує підтримки позиція автора, що принципово важливим у створенні системи соціально орієнтованого оподаткування доходів фізичних осіб є зміна самого об'єкта оподаткування та необхідність прив'язати ставки податку не до абсолютних цифр доходів, а до таких категорій, як прожитковий мінімум сім'ї, раціональний споживчий бюджет сім'ї, бюджет сім'ї повного достатку. У підсумку запропоновано авторський варіант концептуальних основ соціалізації фінансової політики, що доцільно відзначити як вагомий науковий внесок.

Усе сказане вище підтверджує, що наукові результати, викладені в монографії, є важливим внеском у поглиблення теоретико-методологічних засад фінансової політики в Україні, мають вагоме наукове і прикладне значення.

У цілому позитивно оцінюючи проведені дослідження та його роль у розв'язанні важливих завдань фінансової науки і практики, необхідно відзначити окремі недоліки і зауваження. Зокрема поза увагою автора значною мірою залишилася грошово-кредитна політика держави, оскільки її розглянуто лише в контексті взаємозв'язку і координації із бюджетно-податковою. Теоретичні положення щодо формування і реалізації фінансової політики та побудови пов'язаної із нею терміносистеми достатньо обґрунтовані, проте при формулюванні висновків і авторської позиції щодо уточнення категорійного апарату доцільно було б більш детально проаналізувати погляди інших вчених, зокрема стосовно дослідження фінансових відносин та фінансової безпеки.

Однак зазначені зауваження не мають принципового характеру, не знижують наукової та практичної цінності дослідження і не впливають на загальну позитивну оцінку напрацювань автора.

Загалом рецензована монографія є ґрунтовною науковою працею, в якій вирішується важлива наукова проблема, пов'язана з удосконаленням теоретико-методологічних і прикладних засад реалізації фінансової політики в економіці України. У ній висвітлено нові, науково обґрунтовані результати, що становлять вагомий внесок у вирішення завдань зі створення передумов успішної реалізації фінансової політики держави в довготерміновій перспективі. За змістом, логікою викладу матеріалу, науково-практичною спрямованістю книга є новаторською, ґрунтується на власних концептуальних підходах автора і, безумовно, буде корисною як для науковців, так і для практиків.

**Доктор економічних наук, професор кафедри економічної теорії
Львівського національного університету
імені Івана Франка**

О. З. Ватаманюк